

Πρόλογος

Θέλησα να μεταφράσω αυτό το κείμενο του Γκουατταρί ως μέρος μιας διαδικασίας που με απασχολεί σε κάθε δυνατό επίπεδο και κωδικοποιείται στη φράση του συγγραφέα: «Η «επαναστατική συνείδηση» είναι κάτι θολό αν δεν τοποθετείται εντός ενός «επαναστατικού σώματος», με άλλα λόγια, εντός ενός σώματος που παράγει την ίδια του την ελευθερία.» Το σώμα που παράγει την ίδια του την ελευθερία ως προϋπόθεση της επαναστατικής (κι επαναστατημένης) συνείδησης, με το βλέμμα στραμμένο στον Καθολικό Άνθρωπο, είναι στο επίκεντρο της θεατρικής δουλειάς μας με την Ομάδα Σημείο Μηδέν. Σε ρήξη με τις ρετσέτες της βιομηχανίας του θεάματος περί «πολιτικού θεάτρου», που προσπαθεί να κατηγοριοποιήσει κι έτσι να κανονικοποιήσει το όλο εγχείρημα.

Σάββας Στρούμπος

Αθήνα, 25/12/2017

Félix Guattari

ΓΙΑ ΝΑ ΤΕΛΕΙΩΝΟΥΜΕ ΜΕ ΤΗ ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ¹

Ανεξάρτητα από το πόσο πολύ ανακηρύσσει την ψευδο-ανεκτικότητα, το καπιταλιστικό σύστημα σε όλες τις εκφάνσεις του (οικογένεια, σχολείο, εργοστάσια, στρατός, κώδικες συμπεριφοράς, συζητήσεις...), συνεχίζει να υποτάσσει τις επιθυμίες, τη σεξουαλικότητα και τις συγκινήσεις στη δικτατορία της ολοκληρωτικής του οργάνωσης, θεμελιωμένο στην εκμετάλλευση, την ιδιοκτησία, την ανδρική εξουσία, το κέρδος, την παραγωγικότητα...

Συνεχίζει ακούραστα τη βρώμικη δουλειά τού ευνουχισμού, καταστέλλοντας, βασανίζοντας και διχάζοντας τα σώματά μας· σκοπός του να εγγράψει τους νόμους του στη σάρκα μας, να στερεώσει στο ασυνείδητό μας τους μηχανισμούς του για την αναπαραγωγή αυτού του συστήματος υποδούλωσης.

Με το στραγγαλισμό, την αδράνειά του, τις κακώσεις του, τις νευρώσεις του, το καπιταλιστικό κράτος επιβάλλει τους κανόνες του, καθιερώνει τα πρότυπά του, αποτυπώνει τα χαρακτηριστικά του, κατανέμει τους ρόλους του, διαδίδει το πρόγραμμά του... Χρησιμοποιώντας κάθε διαθέσιμη οδό πρόσβασης εντός των οργανισμών μας, εισάγει βαθιά **μέσα** μας τις ρίζες του θανάτου. Υφαρπάζει τα όργανά μας, διακόπτει τις ζωτικές μας λειτουργίες, ακρωτηριάζει τις απολαύσεις μας, υποτάσσει όλη τη ζώσα εμπειρία στον έλεγχο των καταδικαστικών του κρίσεων. Δημιουργεί από κάθε άτομο ένα σακάτη, αποκομμένο/η από το σώμα του/της, έναν/μία απόξενο/η από τις επιθυμίες του/της.

1

Δημοσιεύθηκε ανώνυμα στο ειδικό τεύχος του περιοδικού *Recherches*, «*Τρία Δισεκατομμύρια Διεστραμμένοι*», Μάρτης 1973. Η μετάφραση έγινε από το βιβλίο CHAOSOPHY – Texts and Interviews 1972-1977, Semiotext(e) publications.

Για να ενισχύσει την κοινωνική του τρομοκρατία, την οποία τα άτομα αναγκάζονται να βιώσουν ως δική τους ενοχή, ο καπιταλιστικός στρατός κατοχής πασχίζει μέσα από ένα όλο και πιο εκλεπτυσμένο σύστημα επιθετικότητας, πρόκλησης και εκβιασμού, να καταπνίξει, να αποκλείσει και να ουδετεροποιήσει όλες αυτές τις πρακτικές της επιθυμίας οι οποίες δεν αναπαράγουν την καθιερωμένη μορφή κυριαρχίας.

Με αυτόν τον τρόπο, το σύστημα διαιώνίζει το αιωνόβιο καθεστώς των χαλασμένων απολαύσεων, της θυσίας, της παραίτησης, του θεσμοποιημένου μαζοχισμού και του θανάτου. Είναι ένα ευνουχιστικό καθεστώς, το οποίο παράγει έναν ενοχικό, νευρωτικό, σερνάμενο, υποτακτικό σκλάβο με τη μορφή του ανθρώπινου όντος.

Αυτός ο ξεπερασμένος κόσμος, που παντού βρωμάει νεκρή σάρκα, μας τρομάζει και μας πείθει για την ανάγκη διεξαγωγής επαναστατικής πάλης απέναντι στην καπιταλιστική καταπίεση, στο πεδίο αυτό που η καταπίεση είναι πιο βαθιά ριζωμένη: στο ζωντανό σώμα.

Είναι το σώμα και όλες οι επιθυμίες που παράγει, που θέλουμε να απελευθερώσουμε από την «ξένη» κυριαρχία. Είναι «πάνω σ' αυτό το έδαφος» που θέλουμε να «δουλέψουμε» για την απελευθέρωση της κοινωνίας. Δεν υπάρχει φραγμός μεταξύ των δύο στοιχείων. «Εγώ» καταπιέζω τον εαυτό μου τόσο όσο αυτό το «Εγώ» είναι το προϊόν ενός συστήματος καταπίεσης που εκτείνεται σ' όλες τις διαστάσεις της ζωής.

Η «επαναστατική συνείδηση» είναι κάτι θολό αν δεν τοποθετείται εντός ενός «επαναστατικού σώματος», με άλλα λόγια, εντός ενός σώματος που παράγει την ίδια του την ελευθερία.

Εξεγερμένες γυναίκες ενάντια στην ανδρική εξουσία -μια εξουσία που έχει επιβληθεί στα σώματά τους για αιώνες- εξεγερμένοι ομοφυλόφιλοι ενάντια σε μια τρομοκρατική «κανονικότητα», εξεγερμένοι νέοι άνθρωποι ενάντια στην παθολογική αυθεντία των ενηλίκων: αυτοί είναι οι άνθρωποι που, συλλογικά, έχουν αρχίσει να κάνουν το σώμα μέσο ανατροπής κι έχουν αρχίσει να βλέπουν την ανατροπή ως μέσο συνάντησης με τις «άμεσες» ανάγκες του σώματος.

Αυτοί είναι οι άνθρωποι που έχουν αρχίσει να αμφισβητούν τον τρόπο παραγωγής επιθυμιών, τη σχέση μεταξύ απόλαυσης και εξουσίας, τη σχέση μεταξύ σώματος και ατόμου. Αυτοί είναι οι άνθρωποι που αμφισβητούν τη

Λειτουργία τέτοιου είδους σχέσεων σε όλες τις σφαίρες της καπιταλιστικής κοινωνίας, ακόμα και εντός των επαναστατικών οργανώσεων.

Αυτοί είναι οι άνθρωποι, και των δύο φύλων, οι οποίοι τελικά έσπασαν το αιώνιο σύνορο μεταξύ «πολιτικής» και πραγματικότητας, όπως στην ουσία βιώνεται – ένα σύνορο που έχει υπηρεθήσει τόσο τα συμφέροντα των ηγετών της αστικής κοινωνίας όσο κι αυτών που ισχυρίζονται ότι εκπροσωπούν και μιλούν στο όνομα των μαζών.

Αυτοί είναι οι άνθρωποι και των δύο φύλων που έχουν ανοίξει τον δρόμο για τη μεγάλη εξέγερση της ζωής ενάντια στις δυνάμεις του θανάτου – έστω κι αν οι τελευταίες συνεχίζουν να διεισδύουν στους οργανισμούς μας με σκοπό να υποτάξουν, με ολοένα και μεγαλύτερη λεπτότητα, τις ενέργειές μας, τις επιθυμίες μας και την πραγματικότητά μας στις απαιτήσεις της κατεστημένης εξουσίας.

Μια νέα αιχμή του δόρατος, μια νέα γραμμή πιο ριζοσπαστικής, πιο αποφασιστικής επίθεσης έχει ανοίξει κι εξαιτίας της θα υπάρξουν νέες ομαδοποιήσεις μεταξύ των επαναστατικών δυνάμεων.

Δεν μπορούμε πια να μένουμε αδρανείς καθώς άλλοι κλέβουν τα στόματά μας, τους πρωκτούς μας, τα γεννητικά μας όργανα, τα νεύρα μας, τα σπλάχνα μας, τις αρτηρίες μας, για να κατασκευάσουν εξαρτήματα και λειτουργικά μέρη σ' έναν αηδιαστικό μηχανισμό παραγωγής που ενώνει το κεφάλαιο, την εκμετάλλευση και την οικογένεια.

Δεν μπορούμε πια να αφήνουμε άλλους να μετατρέπουν τις βλεννογόνους μας, τα δέρματά μας, όλες τις ευαίσθητες περιοχές μας σε κατεχόμενα εδάφη – εδάφη ελεγχόμενα και πειθαρχημένα από άλλους, στα οποία μας απαγορεύεται η είσοδος.

Δεν μπορούμε πια να επιτρέπουμε στο νευρικό μας σύστημα να λειτουργεί ως δίκτυο επικοινωνιών για το σύστημα της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, για το πατριαρχικό κράτος· ούτε μπορούμε να επιτρέψουμε στα μυαλά μας να χρησιμοποιούνται ως όργανα βασανισμού, προγραμματισμένα από τις εξουσίες που μας περικυκλώνουν.

Δεν μπορούμε πια ν' αφήνουμε άλλους να καταπιέζουν το γαμήσι μας, να ελέγχουν τα σκατά μας, τα σάλια μας, τις ενέργειές μας, τα πάντα σε συμμόρφωση με τις επιταγές του νόμου και τις προσεχτικά καθορισμένες μικρές παραβιάσεις του. Θέλουμε να δούμε ψυχρά, φυλακισμένα,

απονεκρωμένα σώματα να εκρήγνυνται σε κομμάτια, ακόμα κι αν ο καπιταλισμός συνεχίζει να απαιτεί να βρίσκονται υπό έλεγχο σε βάρος των ζωντανών μας σωμάτων.

Αν πρόκειται αυτή η επιθυμία θεμελιώδους απελευθέρωσης να γίνει πραγματική επαναστατική δράση, απαιτείται να κινηθούμε πέρα από τα όρια του «εαυτού» μας, να ανατρέψουμε την αντίληψη του «ατόμου», να υπερβούμε την καθιστική μας ζωή, τις «κανονικές κοινωνικές μας ταυτότητες», με σκοπό να ταξιδέψουμε στο χωρίς όρια πεδίο του σώματος, με σκοπό να ζήσουμε στη ροή των επιθυμιών που βρίσκεται πέρα από τη σεξουαλικότητα, πέρα από το πεδίο και το ρεπερτόριο της κανονικότητας.

Έτσι, κάποιοι από μας νιώσαμε τη ζωτική ανάγκη να δράσουμε ομαδικά, για την απελευθέρωσή μας από τις δυνάμεις αυτές που συντρίβουν κι ελέγχουν την επιθυμία στον καθέναν μας.

Ότι έχουμε ζήσει στο στενό πεδίο της προσωπικής ζωής, έχουμε προσπαθήσει να το προσεγγίσουμε, να το ερευνήσουμε και να το ζήσουμε συλλογικά. Θέλουμε να ρίξουμε το τοίχος του συγκεκριμένου, χτισμένο από την κυρίαρχη κοινωνική οργάνωση, που χωρίζει το είναι από το φαίνεσθαι, το ρητό από το άρητο, το ιδιωτικό από το κοινωνικό.

Μαζί έχουμε αρχίσει να εξερευνούμε όλες τις λειτουργίες των θέλητρων μας, των απωθήσεών μας, των αντιστάσεών μας, των οργασμών μας, το σύμπαν των αναπαραστάσεών μας, τα φετίχ μας, τις εμμονές μας, τις φοβίες μας. Το «ανείπωτο μυστικό» έχει μετατραπεί για μας σε ζήτημα αναστοχασμού, δημόσιας συζήτησης και πολιτικής δράσης – όπου η πολιτική γίνεται αντιληπτή ως η κοινωνική εκδήλωση της ακατάσχετης επιθυμίας του «ζωντανού όντος».

Αποφασίσαμε να σπάσουμε την απαράδεκτη σφραγίδα μυστικότητας, που οι δομές εξουσίας έχουν τοποθετήσει πάνω στην πραγματικότητα των αισθησιακών, σεξουαλικών και συγκινησιακών πρακτικών· κι έτσι θα σπάσουμε την ικανότητα των εξουσιαστικών δομών να παράγουν και ν' αναπαράγουν μορφές καταπίεσης.

Όπως έχουμε ερευνήσει συλλογικά τις προσωπικές μας ιστορίες, έτσι έχουμε δει και σε ποιο βαθμό όλη η επιθυμητική μας ζωή έχει κυριευθεί από θεμελιώδεις νόμους του αστικού καπιταλιστικού κράτους και της Εβραιο-Χριστιανικής παράδοσης· όλες οι επιθυμίες μας είναι υποταγμένες στους

καπιταλιστικούς κανόνες που αφορούν την αποδοτικότητα, την υπεραξία και την αναπαραγωγή. Συγκρίνοντας διάφορες «εμπειρίες» μας, ανεξάρτητα από το πόσο ελεύθερες μπορεί να φαίνονται, αναγνωρίσαμε ότι είμαστε πάντα και για πάντα υποχρεωμένοι να συμμορφωνόμαστε με τα επισήμως καθιερωμένα σεξουαλικά στερεότυπα, τα οποία ρυθμίζουν όλες τις μορφές της ζώσας εμπειρίας και εκτείνουν τον έλεγχό τους στα γαμήλια κρεβάτια, στους οίκους ανοχής, στις δημόσιες τουαλέτες, στα πατώματα χορού, στα εργοστάσια, στα εξομολογητήρια, στα sex shops, στις φυλακές, στα λύκεια, στα λεωφορεία κ.λπ.

Ας συζητήσουμε αυτήν την επισήμως καθιερωμένη σεξουαλικότητα, που έχει οριστεί ως μία και μόνη πιθανή σεξουαλικότητα. Δε θέλουμε να τη διαχειριστούμε, όπως κάποιος διαχειρίζεται τις συνθήκες του εγκλεισμού του. Θέλουμε να την καταστρέψουμε, να την εξαφανίσουμε, γιατί δεν είναι τίποτα άλλο από μηχανισμός ευνουχισμού και επαν-ευνουχισμού· μηχανισμός αναπαραγωγής σε κάθε επίπεδο, σε κάθε άτομο, ξανά και ξανά, των βάσεων ενός συστήματος υποδούλωσης. Η «σεξουαλικότητα» είναι κάτι το τερατώδες, είτε στις περιοριστικές, είτε στις λεγόμενες «επιτρεπτικές» μορφές της. Είναι σαφές ότι η «απελευθέρωση» των συμπεριφορών και η «ερωτικο-ποίηση» της κοινωνικής πραγματικότητας μέσω της διαφήμισης, είναι κάτι οργανωμένο και ελεγχόμενο από τους μάντζερ του «ανεπτυγμένου» καπιταλισμού για χάριν μιας πιο αποτελεσματικής αναπαραγωγής της επισήμως καθιερωμένης λίμπιντο. Πέραν του ότι δε μειώνουν τη σεξουαλική μιζέρια, αυτές οι συναλλαγές ουσιαστικά αυξάνουν την αίσθηση ματαίωσης και τα αισθήματα «αποτυχίας», επιτρέποντας έτσι τη μεταμόρφωση της επιθυμίας σε μια υποχρεωτική καταναλωτική ανάγκη, ενώ την ίδια στιγμή εγγυώνται «την παραγωγή της ζήτησης», η οποία είναι, βέβαια, η βασική κινητήρια δύναμη της καπιταλιστικής έκφρασης. Δεν υπάρχει πραγματική διαφορά μεταξύ της «άμωμου σύλληψης» και του σαηνευτικού θηλυκού της διαφήμισης, μεταξύ των εκπληρωμένων υποχρεώσεων του γάμου, όπως ορίζει το καθήκον, και της ακολασίας της αστικής γυναίκας σε κίνηση. Η ίδια λογοκρισία είναι σε λειτουργία σε όλες τις περιπτώσεις. Η ίδια θέληση θανάτωσης του σώματος-που-επιθυμεί διαιώνίζει τον εαυτό της. Μόνο μια αλλαγή στρατηγικής προκύπτει.

Αυτό που θέλουμε, αυτό που επιθυμούμε είναι να εκραγεί μέσα από την οθόνη της σεξουαλικότητας και των αναπαραστάσεων της, με σκοπό να

γνωρίσουμε την πραγματικότητα των σωμάτων μας, των σωμάτων μας-που-επιθυμούν.

Θέλουμε να ελευθερώσουμε αυτό το ζωντανό σώμα, να το κάνουμε και πάλι ολόκληρο, να το ξεμπλοκάρουμε, για να βιώσει την απελευθέρωση όλων των ενεργειών του, των επιθυμιών, των εντάσεων, οι οποίες προς το παρόν συντρίβονται από ένα κοινωνικό σύστημα που αποφασίζει και διατάζει.

Θέλουμε να ανακτήσουμε την πλήρη χρήση όλων των ζωτικών μας λειτουργιών, γεμάτες με τις ιδιαίτερες δυνατότητές τους για απόλαυση.

Θέλουμε να ανακτήσουμε τόσο στοιχειώδεις ικανότητες όσο η χαρά της αναπνοής, που έχει στραγγαλιστεί από τις δυνάμεις που καταπιέζουν και μολύνουν. Θέλουμε να ανακτήσουμε τη χαρά του φαγητού και της χώνεψης, που έχουν διαταραχθεί από τους ρυθμούς που επιβάλλει η Παραγωγικότητα και από την κακή τροφή που παράγεται και Παρασκευάζεται σύμφωνα με τα κριτήρια της εμπορευσιμότητας.

Κι ας μην ξεχνάμε τη χαρά του χεσίματος και τις απολαύσεις του πρωκτού, κατεστραμμένες συστηματικά από την καταναγκαστική προετοιμασία του σφιγκτήρα – μια προετοιμασία που χρησιμοποιείται από την καπιταλιστική εξουσία για να εγγράψει ακόμα και πάνω στη σάρκα μας τις θεμελιώδεις αρχές της (σχέσεις εκμετάλλευσης, νευρωτική συσσώρευση, το μυστικό της ιδιοκτησίας και της καθαριότητας, κ.λπ.). Ή την απόλαυση ενός ευχάριστου αυνανισμού, χωρίς ντροπή, χωρίς αγχώδη συναισθήματα αποτυχίας και τιμωρίας, απλώς για την απόλαυση του αυνανισμού. Ή, απολαύσεις όπως το να δονείσαι, να παράγεις έναν ήχο, να μιλάς, να περπατάς, να κινείσαι, να εκφράζεσαι, να παραληρείς, να τραγουδάς, να παίζεις με το σώμα σου με κάθε πιθανό τρόπο. Θέλουμε να ανακτήσουμε τις απολαύσεις της παραγωγής και της δημιουργίας απολαύσεων – απολαύσεις που έχουν αδίστακτα συντριφτεί από εκπαιδευτικά συστήματα κατασκευής πειθαρχημένων εργατών-καταναλωτών.

Θέλουμε ν' ανοίξουμε τα σώματά μας στα σώματα άλλων ανθρώπων, σε άλλους ανθρώπους γενικά. Θέλουμε ν' αφήσουμε τις δονήσεις να περάσουν ανάμεσά μας, ν' αφήσουμε τις ενέργειες να κυκλοφορήσουν, να επιτρέψουμε στις επιθυμίες να συγχωνευθούν, ώστε όλοι μας να δώσουμε την εξουσία στη φαντασία, στην έκσταση, ώστε επιτέλους να ζήσουμε χωρίς ενοχές, να βιώσουμε χωρίς ενοχές όλες τις απολαύσεις, είτε τις ατομικές, είτε αυτές που μοιράζονται μεταξύ δύο ή και περισσότερων ανθρώπων. Χρειαζόμαστε

απελπισμένα όλη αυτή την απόλαυση για να πάψουμε να βιώνουμε την καθημερινή πραγματικότητα σα μια αργή αγωνία, την οποία ο καπιταλισμός και ο γραφειοκρατικός πολιτισμός επιβάλλουν σαν ένα μοντέλο ύπαρξης στα υποκείμενά τους. Θέλουμε ν' αφαιρέσουμε από τους εαυτούς μας τον κακοήθη όγκο της ενοχής, γηραιά ρίζα κάθε καταπίεσης.

Προφανώς έχουμε επίγνωση όλων των φοβερών εμποδίων που θα πρέπει να ξεπεράσουμε αν πρόκειται αυτές μας οι φιλοδοξίες να μη μείνουν απλώς το όνειρο μιας μικρής ομάδας περιθωριακών ανθρώπων. Γνωρίζουμε ότι η απελευθέρωση του σώματος και η απελευθέρωση των αισθησιακών, σεξουαλικών, συγκινησιακών και εκστατικών ψυχικών καταστάσεων είναι αδιάρρηκτα δεμένη με την απελευθέρωση των γυναικών και την κατάργηση κάθε είδους σεξουαλικής κατηγοριοποίησης. Η επαναστατικοποίηση της επιθυμίας συνεπάγεται την καταστροφή της αρσενικής εξουσίας, την απόρριψη όλων των ανάλογων τρόπων συμπεριφοράς και των ιδεών που αφορούν στα κάθε είδους ζευγάρια. Η επαναστατικοποίηση της επιθυμίας συνεπάγεται την καταστροφή όλων των μορφών καταπίεσης και όλων των μοντέλων κανονικοποίησης.

Θέλουμε μια δια παντός να βάλουμε τέλος σε όλους τους ρόλους και τις ταυτότητες που έχουν θεσμοθετηθεί από τον Φαλλό.

Θέλουμε μια δια παντός να βάλουμε τέλος σε κάθε άκαμπτο προσδιορισμό της σεξουαλικής ταυτότητας. Δε θέλουμε πλέον να αντιλαμβανόμαστε τους εαυτούς μας ως άντρες και γυναίκες, ομοφυλόφιλους και ετεροφυλόφιλους, κατακτητές και κατακτημένους, παλαιότερους και νεότερους αφέντες και δούλους, αλλά ως ανθρώπινα όντα που υπερβαίνουν τέτοιες σεξουαλικές κατηγοριοποιήσεις, που είναι αυτόνομα και σε ροή, που είναι πολυπρισματικά. Θέλουμε να δούμε τους εαυτούς μας ως όντα με ποικίλες ταυτότητες, που να μπορούν να εκφράσουν τις επιθυμίες τους, τις απολαύσεις τους, την έκστασή τους, την τρυφερότητά τους, χωρίς να στηρίζονται ή να επικαλούνται κάποιο σύστημα υπεραξίας ή κάποιο σύστημα εξουσίας, παρά μόνο το πνεύμα του παιχνιδιού.

Ξεκινήσαμε από το σώμα, το επαναστατημένο σώμα, ως τόπο παραγωγής «ανατρεπτικής» ενέργειας – ως τόπο διαίωνισης όλων των ειδών σκληρότητας και καταπίεσης. Συνενώνοντας την «πολιτική» πρακτική με την πραγματικότητα και τη λειτουργία του σώματος, δουλεύοντας συλλογικά για να βρούμε τρόπους απελευθέρωσης του σώματος, έχουμε ήδη

Ξεκινήσει να δημιουργούμε μια νέα κοινωνική πραγματικότητα όπου το μάξιμουμ της έκστασης συνδέεται με το μάξιμουμ της συνείδησης. Αυτός είναι και ο μόνος τρόπος να καταπολεμήσουμε άμεσα την κατοχή που ασκείται πάνω μας από το Καπιταλιστικό Κράτος. Αυτό είναι το μόνο βήμα που θα μας κάνει ΔΥΝΑΤΟΥΣ ενάντια σ' ένα σύστημα κυριαρχίας που συνεχίζει να ενισχύσει τις δυνάμεις του, που στοχεύει στην εξασθένιση και την υποτίμηση κάθε ατόμου, αναγκάζοντας τον καθένα και την καθεμία να υποταχθεί στο σύστημα, με σκοπό να κατεβάσει όλους μας στο επίπεδο των σκύλων.